

INGEZONDEN

REGERINGSBELEID EN TANDHEELKUNDE

Het hoofdartikel van de hand van prof. Buisman in het Tijdschrift voor Tandheelkunde van Aug.—Sept. 1953, no. 8—9, zal vermoedelijk veel lezers voor de vraag hebben gesteld of het juist, nuttig en wenselijk is, dat de redactie van het blad dat, zij het officieus, nog altijd beschouwd wordt als het wetenschappelijk orgaan van de Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Tandheelkunde zich bij de bespreking van een door de regering voorgestelde wetswijziging op sociaal-medisch gebied niet beperkt tot een beschouwing aangaande de tandheelkundige gevolgen van zodanige wijziging, doch zich tevens verdiept in een beoordeling van de levensbeschouwelijke en politieke beweegredenen welke, naar zij vermoedt, de regering tot dit voorstel hebben geleid.

Voor mijzelf heb ik deze vraag aanstonds ontkennend beantwoord. Juist lijken mij deze redactionele uitweidingen op ander dan professioneel gebied niet; in de eerste plaats omdat een op tandheelkundig terrein uitermate deskundige niet aanstonds door de lezers ook op ander gebied als expert wordt gezien, waardoor, hoe apodictisch gesteld ook, sommige uitspraken gevaar lopen als gratuite beweringen te worden beschouwd; in de tweede plaats omdat de collegae-lezers uiteraard behoren tot verschillende groeperingen op religieus en politiek gebied en dientengevolge nimmer allen gelijktijdig waardering kunnen hebben voor een uitspraak of oordeel van de redactie welke is gegrondvest op een inzicht dat slechts leeft in één bepaalde politieke of religieuze sector van onze maatschappij.

Nuttig zijn naar mijn bescheiden mening artikelen als het onderhavige in een wetenschappelijk tandheelkundig blad zeker niet. De collegae zullen slechts waardering hebben voor de inhoud voor zover zij met de schrijver niet van mening verschillen op de genoemde niet professionele gebieden, de overigen zullen het betreuren dat een vaktijdschrift mede tot podium voor politici dreigt te worden gebruikt.

Niet collegae, lezers van ons wetenschappelijk orgaan, zullen wellicht even verwonderd zijn van een hoogleraar in de tandheelkunde een lesje te krijgen op sociaal-politiek gebied; zij zullen zich vermoedelijk geen dankbare leerlingen tonen.

Wenselijk ten slotte zijn deze artikelen allerminst; wenselijk ware van zoever bevoegde en deskundige zijde een wegwijzer naar een betere grondslag of opbouw van het tandheelkundig gedeelte van het ziekenfondshuis waarin, daarover zijn we het toch zeker eens, we maar benauwd en onplezierig een onderkomen hebben gevonden.

De overheid bemoeit zich met ons, tandartsen, en met de uitoefening van ons beroep; dit is velen onzer onaangenaam en doet hen vragen met welk recht en met welk doel de overheid dat doet en welke middelen gebruikt zullen worden. Het recht hiertoe ontleent de staat aan zijn plicht te zorgen voor de gezondheid van het volk zoals in ander opzicht het welzijn van dit volk te bevorderen zijn taak is, waardoor het doel tevens is bepaald.

Met welke middelen men het doel zal willen en kunnen bereiken hangt af van de overeenstemming welke de regering op dit punt met de volksvertegenwoordiging kan bereiken.

De deskundigen, dus indien het tandheelkundig sociale vraagstukken betreft de beroepsorganisatie, zullen uiteraard waardevolle adviezen geven op het gebied waarop zij deskundig zijn. Zij dienen echter te weten dat zij niet het rege-

ringsbeleid op hun gebied kunnen bepalen en dat diensvolgens de adviezen, hoe deskundig en hoe gewaardeerd ook, niet altijd kunnen worden opgevolgd daar de regering met vele andere factoren, welke mede op het beleid van invloed zijn, heeft rekening te houden.

Als professie kunnen we dus slechts adviseren op ons eigen gebied, als enkelingen, als staatsburgers kunnen we niet anders doen dan via de door ons gekozen volksvertegenwoordigers het regeringsbeleid beïnvloeden.

Indien de politieke en levensbeschouwelijke inzichten van één van de redacteurs worden verweven in een hoofdartikel van het Nederlandse wetenschappelijk tandheelkundig orgaan onder de rubriek „van de redactie”, dan mag worden aangenomen, dat de redactie zich voor de inhoud verantwoordelijk stelt en tevens dat de geventileerde inzichten stroken met de mening ter zake van de overige redacteurs.

Het is goed, dat zulk een mening door velen wordt gehoord; het is echter twijfelachtig of iedere lezer zich bewust zal zijn van het feit, dat het „Tijdschrift voor Tandheelkunde” niet meer het officiële orgaan van de beroepsorganisatie genoemd mag worden sedert de enige jaren geleden plaatsgevonden hebbende reorganisatie. Verondersteld mag worden, dat de privé-mening van de redacteurs licht zal worden gezien als de mening van de beroepsorganisatie. In zulk een geval zou de beroepsorganisatie het verwijt kunnen treffen adviezen te geven op een gebied waarop zij niet deskundig mag worden geacht.

Een enkel voorbeeld moge verduidelijken wat ik bedoel te zeggen. Indien de schrijver stelt, dat „door de verhogingen van de loongrens de sociale verzekeringsgedachte is losgelaten” verlaat hij het tandheelkundig terrein waarop hij deskundig is en lokt hij discussies uit, waaraan ik me om consequent te zijn, niet in een vakblad zal wagen. Slechts wil ik opmerken, dat de bewering onjuist is.

Indien de schrijver stelt, dat de bedoeling van de overheid met de voorgestelde verhoging van de inkomensgrens niet is te zorgen voor de medemens die het risico van de geldelijke gevolgen van ziekte niet zou kunnen dragen, doch slechts een verhoging van het risicodraagvlak en verbetering van het aantal goede risico's, dan verlaat hij het terrein waarop hij deskundig is en doet hij niet slechts zeer aanvechtbare beweringen doch insinueert tevens.

Indien de schrijver het aantal nieuw in te schrijven verzekerden noemt dat na de inwerkingtreding van de besproken maatregel daarvoor in aanmerking komt, noemt hij een getal dat niet bekend kan zijn, immers, het percentage van de loonsverhoging per 1 Januari a.s. is nog niet door de regering bepaald!

Tenslotte komt de schrijver op tandheelkundig gebied, op het terrein waarop hij uitermate deskundig geacht moet worden.

Hier wordt de beperkte ziekenfondshulp veroordeeld, immers de particuliere, niet beperkte hulp wordt als beter aangeprezen en naar mijn mening volkomen terecht.

Even verder valt de schrijver de suggestie van het rapport van de Dr. Wiardi Beckmansstichting aan waarin uitgebreide ziekenfondshulp wordt bepleit!

Nu kan ik mij wel voorstellen, dat men de particuliere hulp als de juiste ziet, doch niet dat men deze als de juiste ziet voor het beter gesitueerde gedeelte van de bevolking.

Ik meen dat dit lelijk in strijd komt met de ambtseed.

Ik kan begrijpen, dat de schrijver bezwaren heeft tegen de horizontale uitbouw van de ziekenfondstandheelkunde en een verticale prefereert, dat heeft namelijk mijn persoonlijke voorkeur óók.

De hoogte van de verticale opbouw dient mijns inziens te zijn de hoogte van de tandheelkundige wetenschap op dit ogenblik; de horizontale begrenzing

worde gevonden in de financiële middelen welke overheid, fondsen en bijbetaling tezamen zullen vormen.

Gemist heb ik echter in het artikel de bewogenheid met de minder bedeeden; niet aangetroffen heb ik de gewetensonrust over de beperkte hulp welke nog steeds aan een grote groep van de Nederlandse bevolking als ziekenfondstandheekunde wordt gegeven en dus als goede hulp door de patiënt wordt verondersteld.

Wel heb ik tot mijn spijt gevonden een cynische opmerking, dat de maatschappelijk welgestelden tandheelkundige hulp moeten hebben in andere mate en andere vorm dan de minder bedeeden en dat kan ik met mijn geweten niet in overeenstemming brengen en evenmin van Prof. B u i s m a n begrijpen.

Ik geloof zelfs niet dat hij het werkelijk zo meent.

Vervolgens moge ik nog een misverstand uit de wereld helpen. Elk jaarverslag van de A.T.Z. wordt door het bestuur uitgebracht en niet door een of meerdere personen die elk een onderdeel voor hun rekening en verantwoording nemen.

Het gewraakte citaat op pagina 609 in het tijdschrift, komt mede voor rekening van collegae als Ch. F. L. Nord, J. Visser en A. Edel, terwijl ondergetekende het ongevraagd gaarne onderschrijft.

De heer B u i s m a n leest hier iets anders dan bedoeld is te zeggen. Het vooroordeel tegen de ziekenfondstandheekundige hulp, namelijk dat deze slechter zou zijn dan de particuliere, wil men wegnemen.

Hiermede is niet bedoeld de totaliteit van de diverse vormen van hulpverlening, doch elke behandeling afzonderlijk.

Een extractie, een amalgaamvulling is in de fondspractijk geen andere dan in de particuliere. Indien collega B u i s m a n dit zou willen beweren dan zou hij daarmee de collegae die ziekenfondshulp verlenen beledigen op een wijze die verdere discussie onmogelijk zou maken; ik wijt het desbetreffende gedeelte uit het artikel van collega B u i s m a n liever aan een misvatting.

Voor wat betreft de vergelijking en de gevolgtrekkingen hieruit welke collega B u i s m a n maakt met betrekking tot de cijfers van Amsterdam en die van de rest van het land, moge ik hier volstaan met de opmerking dat iedere vergelijking mank gaat en iedere gevolgtrekking onjuist moet zijn op grond van het feit, dat de cijfers niet op dezelfde wijze en met hetzelfde doel zijn verzameld en evenmin op dezelfde wijze zijn gecontroleerd.

Besluiten wil ik met de hoop uit te spreken, dat collega B u i s m a n, wiens vaardige pen reeds zovele lezenswaardige en zeer belangrijke artikelen zijn ontvlooden, mij deze openhartige critiek op het onderhavige artikel niet kwalijk zal nemen, ingegeven als deze reactie is door de oprechte wens om de bij collega B u i s m a n kennelijk bestaande verbolgenheid te verminderen door bepaalde feiten op andere wijze te belichten.

Amsterdam, 25 September 1953

H. Brockhuizen

TANDHEELKUNDE EN SOCIALE OVERHEIDSBEMOEIING

Het is om meer dan een reden dat wij gaarne plaatsing geven aan de reactie van collega Broekhuizen op de redactionele beschouwing inzake de op handen zijnde verhoging van de loongrens. Ten eerste biedt zij gelegenheid de lezer van zijn afwijkend standpunt met betrekking tot de door ons bij voorbaat gewraakte maatregel in kennis te stellen waarbij deze vanuit een andere dan zuiver tandheelkundige gezichtshoek wordt belicht. Daarnaast stelt het ons in staat een misverstand aangaande de doelstelling van het Tijdschrift op te helderen en het kernprobleem uit de gedachtenwisseling naar voren te brengen.

De schrijver oppert om te beginnen bedenkingen tegen de opname van andere dan wetenschappelijke verhandelingen, zulks temeer wanneer daarbij gepoogd wordt voorgenomen maatregelen, de tandheelkunst rakende, te bezien tegen de achtergrond van „levensbeschouwelijke en politieke beweegredenen”, waaruit deze geacht of vermoed worden voort te komen. De ten deze verlangde onthouding komt in wezen neer op de eis van een onbewogen, lijdelijke houding van het Tijdschrift tegenover alle vraagstukken, waarbij de tandheelkunde wetenschappelijk of technisch niet betrokken is. In het huidige maatschappelijk bestel wordt de uitoefening van het beroep in toenemende mate gedrongen in het keurslijf van de overheidsbemoeiing, hetgeen van niet geringe invloed is op de aard en vorm van de praktijkvoering en de daarbij te verlenen diensten.

Collega Broekhuizen verlangt nu — want daar komt zijn betoog op neer — dat het Tijdschrift geen weerspiegeling zal mogen geven van wat overheidsmaatregelen betekenen voor de toepassing van de beschikbare therapeutische mogelijkheden, die in de eerste plaats bestemd zijn om het publiek ermee te dienen. Hij doelt hierbij op de taakverdeling, die na de bevrijding in de vakpublicaties is overeen gekomen en waarbij ons orgaan afstand heeft gedaan van alle mededelingen en commentaar met betrekking tot de maatschappelijke aangelegenheden in organisatorisch verband. Het is daarbij echter nimmer de bedoeling geweest dat in onze kolommen het zwijgen zou worden gedaan tot die ontwikkelingen, welke door deze terrein-afbakening niet worden getroffen. Hiertoe behoort onder meer het aspect dat in de gewraakte redactionele beschouwing onder de loupe is genomen.

Het is een publiek geheim van welke zijde in het bijzonder op stelselmatige uitbreiding van de gezondheidszorg via het ziekenfondswezen wordt aangedrongen. Men heeft er daar trouwens zelfs in het geheel geen geheim van gemaakt, integendeel, in daarop betrekking hebbende geschriften is men er op uit de belangstelling voor de bepleite uitbouw in wijde kring gaande te maken, ook buiten de gelederen der bij voorbaat overtuigde voorstanders.

De opmerking van coll. Broekhuizen, dat men aangelegenheden van deze aard rustig aan de competentie van regering en volksvertegenwoordiging moet overlaten, is, dunkt ons, wel zeer aanvechtbaar. Gezien het gebrek aan deskundige adviseurs is het immers in hoge mate onwaarschijnlijk dat men zich in deze kringen een objectief oordeel kan vormen met betrekking tot de gevolgen van de getroffen maatregelen voor de tandheelkundige volksgezondheid, laat staan die voor de tandartsen. Waar bovendien de tandheelkunst — blijkens bittere ervaring — daar niet op veel voorspraak kan rekenen, staat haar, wanneer zij zich kritisch wil uiten tegenover maatregelen, die zij in strijd acht met het algemeen (tandheelkundige) belang, alleen de vakpers ter beschikking. Het zou al van heel weinig democratisch gevoel getuigen om de tandartsen het morele recht te ontzeggen blijk te geven van een inzicht indien dit niet strookt met het van andere zijde naarstig geïnspireerde regeringsstandpunt.

Het is niet goed in te zien waarom bij deze algemeen bekende staat van zaken in het Tijdschrift angstvallig zou moeten worden vermeden deze, tot meerder begrip, te betrekken in een uiteenzetting, die tot onderwerp heeft de tandheel-

kundige consequenties, welke daaraan mede mogen worden toegeschreven. In het bijzonder werd daarbij de aandacht gevestigd op de betekenis ervan voor wat dezerzijds als van algemeen belang wordt geacht, los van elke politieke ideologie.

De schrijver stelt voorts vast dat het Tijdschrift niet (meer) is de officiële spreekbuis van de beroepsorganisatie, waarmede het recht der redactie vervallen zou zijn om over sociale aangelegenheden een (zo men wil: gezaghebbend) oordeel uit te spreken. Hij verwaarloost hierbij het grote voordeel dat ons orgaan uit dien hoofde vrij kan blijven van de verdenking, op te komen voor de uiteraard eenzijdige belangen van de beoefenaren van het beroep. Op dit punt wil de redactie gaarne de verzekering geven dat het Tijdschrift bij de stilzwijgende taakverdeling er zorgvuldig voor waakt de maatschappelijke en sociale kwesties, waarop zij meent het licht te moeten laten vallen, te bezien vanuit een oogpunt van groepsbelang. De door collega Broekhuizen aangevallen beschouwing maakt op deze stelregel in geen enkel opzicht inbreuk. Alleen reeds vanwege de levensbeschouwelijke verscheidenheid in de redactie is het ingenomen standpunt vrij van vooringenomenheid. Het zou te betreuren zijn wanneer van tandartsenzijde zonder enig verzet in een maatregel werd berust, waarbij het tandheelkundige belang der betrokken bevolkingsgroep in het gedrang komt.

Wanneer de inzender in het gewraakte artikel de gewetensonrust heeft gemist over de beperkte hulp voor de grote massa van ons volk, dan is dit alleen een gevolg van de aard van het aangesneden thema. Doel van het opstel was slechts te wijzen op de gebeurlijkheid dat de beperkte en voor velerlei critiek vatbare hulpverlening in ziekenfondsverband weldra over nóg grotere groepen zal worden uitgebreid, waardoor de tekortkomingen van het systeem nóg meer argegoze verzekerden zullen treffen.

Bij de stelselmatige uitbreiding van het vigerende ziekenfondsstelsel hebben de bevorderaars zich kennelijk niet het hoofd gebroken over de evenredig of liever onevenredig toegenomen wanverhouding tussen de gestegen vraag naar tandheelkundige verzorging en de voor het beoogde doel beschikbare mankracht. Het klaren van dit nijpende probleem heeft men tot nu toe eenvoudig aan de laatste geëndosseerd. Hoe zulks in de praktijk geschiedt is niet aan de orde, noch de taak van de schrijver van de redactionele beschouwing om daarop critiek uit te oefenen. Wanneer hem cynisme wordt verweten omdat hij voor de maatschappelijk welgestelden betere tandheelkundige hulp verlangt dan voor de minder bedeelde, dan kan met hetzelfde recht de opponent sociale nivelleringzucht worden aangewreven omdat hij die beter gesitueerden doelbewust van overheidswege een minder goede gebitsverzorging wil opleggen dan waaraan zij van huis uit gewend zijn. Het is echter niet aan te nemen dat zulks tot de heimelijke motieven bij de nagestreefde verhoging van de loongrens mag worden gerekend.

Het heeft geen zin parallellen te trekken tussen de ziekenfonds- en de particuliere verrichtingen. Beslissend is in hoofdzaak — als de hoedanigheid dan geen verschil maakt of mag maken — de grens waarbinnen in de ziekenfondspraktijk (nog) tot conservering wordt overgegaan. Het appelleren aan of wijzen op de ambtseer, hetwelk toch al te pas en te onpas plaats vindt, doet rhetorisch aan, om geen ander woord te gebruiken. De harde feiten spreken, geven de doorslag en de statistiek verleent hulp bij de interpretatie ervan.

Wat de schrijver van de redactionele beschouwing aan ondeskundigheid ten laste wordt gelegd wil hij in gemoede aanvaarden; aan de hand van het wederwoord van collega Broekhuizen kunnen onze lezers zich ook dienaangaande een oordeel vormen.

De redactie kan niet anders dan haar waardering uitspreken dat laatstgenoemde de betreffende aangelegenheid met zijn visie van een andere zijde heeft willen benaderen dan door haar is geschied. B.